

รายงานสรุปการประชุมปรึกษาหารือ งานที่มีคุณค่าในเศรษฐกิจการดูแลในประเทศไทย

โดย

เครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านในประเทศไทย (NDWT)
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ (Homenet Thailand)
สมาพันธ์ลูกจ้างทำงานบ้านสากล (IDWF)

19 พฤษภาคม 2567 กรุงเทพฯ

สรุปการประชุมปรึกษาหารือ
งานที่มีคุณค่าในเศรษฐกิจการดูแลในประเทศไทย
19 พฤษภาคม 2024 ณ โรงแรมเบสท์ เวสเทิร์น จตุจักร กรุงเทพฯ

กรอบคิด

งานดูแลทั้งที่ไม่ได้รับค่าจ้างและไม่เป็นทางการยังคงเป็นที่แพร่หลาย และยังคงถือว่าเป็นงานของผู้หญิง ในหลายองค์กรไม่พบว่ามีนโยบายและโครงการที่เกี่ยวกับงานดูแล ผู้หญิงทำงานดูแลมากกว่าสามในสี่ของงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าจ้าง และคิดเป็นสองในสามของพนักงานดูแลที่ได้รับค่าจ้าง ที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ งานดูแลส่วนใหญ่ยังคงไม่เป็นที่ยอมรับ และไม่เป็นที่รู้จัก จึงไม่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในระบบมูลค่าของชาติ ซึ่งนำไปสู่การลดคุณค่าและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยภาพรวม

จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะมีนโยบายเกี่ยวกับงานดูแลซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการยอมรับงานดูแล แต่ยังให้ความสำคัญ กับการคิดทางเศรษฐกิจ การวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับงานดูแลที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้มั่นใจ ในความเป็นอยู่ ที่ดีของสังคม การพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเจริญรุ่งเรืองสำหรับทุกคน เพื่อให้ เกิดวิสัยทัศน์ดังกล่าว งานดูแลต้องกลายเป็นมาตรฐานสากล อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่น่าเสียดายที่ นโยบายการดูแลแบบถ่วงน้ำหนักและการเปลี่ยนแปลงยังคงเป็นความฝันที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเทศ ที่มีรายได้ต่ำ และปานกลาง (Addati, et al. 2018) สมาพันธ์ลูกจ้างทำงานบ้านสากล- IDWF ได้ทำการศึกษารวบรวมนโยบายด้านการดูแลใน 8 ประเทศในเอเชีย ซึ่งพบว่า 6 ประเทศรวมถึงประเทศไทยไม่มีนโยบายด้านการดูแลระยะยาวแบบถ่วงน้ำหนัก ทำให้งานดูแลสาธารณะมีไม่เพียงพออย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ลูกจ้างทำงานบ้าน และคนทำงานดูแลระดับชุมชน จึงต้องตอบสนองต่อความต้องการ การดูแลของครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงกระนั้นก็ยังขาดกฎหมายและนโยบายที่จะคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านอย่างจริงจัง

ในประเทศไทย คนทำงานส่วนใหญ่ในภาคการดูแลยังไม่ได้รับการยอมรับถึงสิทธิของพวกเขา ประเทศไทยมีจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปัจจุบันประชากรที่มีอายุมากกว่า 65 ปีมีสูงถึงร้อยละ 15 และคาดว่าจะมีมากกว่าร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2593 ในขณะเดียวกันมีบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุของรัฐหรือของภาคเอกชน น้อยมาก การดูแลเด็กของภาครัฐก็ไม่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนทำงานระดับรากหญ้า ด้วยเหตุนี้ งานดูแลส่วนใหญ่ จึงต้องอาศัยลูกจ้างทำงานบ้านประมาณ 1.5 ล้านคน และคนทำงานดูแล ที่บ้านพักคนชรา อีกกว่า 100,000 คน รวมทั้งอาสาสมัครที่ให้บริการดูแลที่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขของหมู่บ้านอีกประมาณ 1 ล้านคน

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องยอมรับว่าลูกจ้างทำงานบ้านและผู้ทำงานดูแลอื่น ๆ เป็นแรงงานภาคการดูแล และยอมรับว่างานดูแลเป็นการบริการทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญ รวมทั้งกำหนดให้งานดูแลเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจและการลงทุนด้านนโยบายการพัฒนาทั้งหมด ซึ่งการจะรับรู้และดำเนินการเช่นนี้จำเป็นต้องเข้าใจในหลายแง่มุม

การประชุมประจำปีขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่กำลังจะมาถึง ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 112 จะมีการอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับงานที่มีคุณค่าในเศรษฐกิจการดูแล การประชุมปรึกษาหารือในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 นี้จะนำแรงงานในระบบเศรษฐกิจการดูแล ซึ่งรวมถึงลูกจ้างทำงานบ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน และสหภาพแรงงาน มากำหนดความหมายของงานดูแลร่วมกันและนำประเด็นและข้อเรียกร้องของคนทำงานไปเตรียมความพร้อมสำหรับการอภิปรายทั่วไปในการประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่กำลังจะมาถึง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ กำหนดข้อเรียกร้องและพิจารณาข้อโต้แย้งร่วมกัน

เป้าหมายทั่วไป

เพื่อรณรงค์ให้เกิดการยอมรับว่า ลูกจ้างทำงานบ้านเป็นส่วนหนึ่งของคนทำงานดูแล และสิทธิของพวกเขาจะต้องได้รับการคุ้มครอง ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 112 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่กำลังจะมาถึงเกี่ยวกับงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจการดูแล

วัตถุประสงค์ของการประชุมปรึกษาหารือ

- ให้ความรู้แก่ลูกจ้างทำงานบ้าน สหภาพแรงงาน และคนงานอื่นๆ ในเศรษฐกิจการดูแล ถึงนโยบายการดูแลของรัฐบาล เพื่อให้รู้ว่าสภาพการทำงานของพวกเขาจะถูกกำหนดโดยนโยบายการดูแลของรัฐบาลอย่างไร
- เพิ่มพื้นที่สำหรับการสร้างพันธมิตรระหว่างแรงงานในเศรษฐกิจการดูแล ในการสนับสนุนสิทธิและการประเมินค่าคนทำงานดูแล
- เพิ่มเหตุผลและข้อโต้แย้งต่อข้อเรียกร้องของคนทำงานดูแลในการอภิปรายทั่วไปเรื่องเศรษฐกิจการดูแลของการประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศที่กำลังจะมาถึง

สถานที่: โรงแรมเบสเวสเทิร์น จตุจักร กรุงเทพฯ

ร่วมจัดโดย: เครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านในประเทศไทย (NDWT), มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ (Homenet Thailand) และสมาพันธ์ลูกจ้างทำงานบ้านสากล (IDWF)

สนับสนุนโดย: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)- เอเชีย แปซิฟิก

ผู้เข้าร่วม:

ลำดับที่	องค์กร	จำนวน
1	เครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านไทย	10
2	เครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านข้ามชาติ	10
3	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ (โฮมเนท ประเทศไทย)	4
4	สมาพันธ์แรงงานนอกระบบ ประเทศไทย	3
5	สมาพันธ์รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.)	2
6	สภาองค์การลูกจ้าง (TTUC)	2
7	สมาพันธ์สมานฉันท์แรงงานไทย (TLSC)	1
8	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ขอนแก่น	1
9	อาสาสมัครสาธารณสุข กรุงเทพฯ	2
10	เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์เด็กเล็กเอกชน	2
11	เจ้าหน้าที่องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ	6
12	ผู้ประสานงานสมาพันธ์ลูกจ้างทำงานบ้าน ประจำภูมิภาค เอเชีย	1
13	ล่าม	2
14	ผู้บันทึกการประชุม	4
	รวม	50

กล่าวเปิด

นางสาวกัญญา ประสพสุข ประธานเครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านในประเทศไทย นาย Oktavianto PASARIBU รองผู้อำนวยการองค์การแรงงานระหว่างประเทศ กรุงเทพฯ และนางสาวFish Ip ผู้ประสานงานภูมิภาคเอเชีย ได้กล่าวเปิดงานประชุมปรึกษาหารือ เรื่องงานที่มีคุณค่าในเศรษฐกิจการดูแลในประเทศไทย ซึ่งได้พูดถึงความสำคัญของงานดูแล และการผลักดันให้เกิดการคุ้มครองคนทำงานดูแลและทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน

1.การนำเสนอจากวิทยากร

1.1 แรงงานทำงานบ้าน และเศรษฐกิจด้านงานดูแล

โดย Rebecca Napier-Moore องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ เอเชีย แปซิฟิก

- การประชุมใหญ่ขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILC) คือ การประชุมประจำปีขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ- ILO ที่จัดขึ้นที่เจนีวา สวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นการประชุมของตัวแทน 3 ฝ่าย คือ รัฐบาล คนงาน และนายจ้าง
 - ❖ การประชุม ILC จะมีผู้เข้าร่วมทั้งหมดจากประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ จำนวน 187 ประเทศ
 - ❖ การประชุมองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ เป็นการประชุมเพื่อกำหนดมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ รวมถึงกำหนดนโยบายขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ
 - ❖ ในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 และวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของเศรษฐกิจการดูแล ขณะเดียวกันก็เผยให้เห็นจุดอ่อน รวมถึง สภาพการทำงานที่ไม่ดีของผู้ดูแลผู้ป่วย และการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ จากสถานการณ์นี้ส่งผลให้ คณะกรรมการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ กำหนด วาระการประชุมในปี 2024 ให้มีการอภิปรายเรื่องการทำงานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจการดูแลโดยมีวัตถุประสงค์คือ
 - 1.การทบทวนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานดูแล และ
 - 2 การตรวจสอบบทบาทและมาตรฐานแรงงานขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ ในการประกันการทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) ในระบบเศรษฐกิจการดูแล

งานดูแลคืออะไร และใครคือผู้ดูแล

- องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ-ILO มีคำจำกัดความของงานบ้านและลูกจ้างทำงานบ้านตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฉบับที่189 ซึ่งได้รับการพัฒนาและรับรองโดยกลุ่มไตรภาคีขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ คือ
 - งานบ้าน คืองานที่ทำใน ครั้วเรือนหรือเพื่อครั้วเรือน
 - ลูกจ้างทำงานบ้าน คือบุคคลที่ทำงานบ้านตามความสัมพันธ์ในการจ้างงานและตามอาชีพ
 - ลูกจ้างทำงานบ้านสามารถจ้างงานโดยครั้วเรือนหรือจ้างงานผ่าน/ผู้ให้บริการ (ภาครัฐหรือเอกชน)
- ในประเทศกลุ่มอาเซียน องค์กรแรงงานระหว่างประเทศได้ดำเนินการประเมินงานที่มีทักษะกับลูกจ้างทำงานบ้านข้ามชาติ พบว่า 99% ลูกจ้างทำงานบ้านมีทักษะปานกลาง ซึ่งพวกเขาสามารถใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า อ่านออกเขียนได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำอาหาร ทำความสะอาด ขณะเดียวกันก็มีถึง 62% สามารถจัดการกับพฤติกรรมของเด็ก ดูแลผู้สูงอายุ วางแผนจัดซื้อสิ่งของ และการดูแลรักษาสุขอนามัย ได้

ใครเป็นคนดูแล / พวกเราทำอะไรบ้าง

รีเบคคาได้ถามผู้เข้าร่วมว่าใครคือคนทำงานดูแล และพวกเขาทำงานอะไรบ้าง ซึ่งได้รับคำตอบจากผู้เข้าร่วม ดังนี้คือ

“ลูกจ้างทำงานบ้าน ทำทุกอย่างในบ้าน ทำความสะอาดบ้าน ล้างจาน ซั้อของใช้ ทำอาหาร เลี้ยงเด็ก ดูแลผู้สูงอายุ ดูแลสัตว์เลี้ยง เป็นที่ปรึกษาเรื่องความรัก/ ที่ระบายนให้กับนายจ้าง เป็นคนส่ง-รับของ เป็นทุกอย่างเลย ”

ลูกจ้างทำงานบ้านคนไทย

“ดูแลลูกๆ หลานๆ ของคนไทย และแรงงานข้ามชาติ เช่น กัมพูชา พม่า ซึ่งมีฐานะยากจน บางครั้งก็ได้รับค่าจ้างเป็นเดือน บางครั้งผู้ปกครองของเด็กๆ ก็ขอผ่อนจ่าย บางคนก็ขอจ่ายเป็นสัปดาห์เพราะเงินออกถึงจะจ่ายได้ บางคนก็ไม่จ่าย เพราะแค่ค่าแรงที่ได้รับก็ไม่พอค่าใช้จ่ายในบ้าน ผู้ปกครองที่มาฝากเด็กๆ ให้ดูแลทำอาชีพรับจ้าง ก่อสร้าง แม่บ้าน และศูนย์ดูแลเด็กนี้ไม่ได้รับค่าตอบแทนจากรัฐบาล

ตัวแทนผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็กเอกชน

“ งานที่อาสาสมัครสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร (อสส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.) ต้องดูแลคนในชุมชนทั้ง เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ถึงแม้จะได้รับค่าตอบแทนแต่ก็ไม่เพียงพอ สวัสดิการก็ไม่มี แต่เราก็ทำทุกอย่างเช่น ทำความสะอาดแผล พุดคุยให้กำลังใจ คือไม่ใช่แค่ดูแลทางร่างกายอย่างเดียว แต่รวมถึงจิตใจด้วย ”

ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (อสส.)

รีเบคคาได้อธิบายเพิ่มเติมว่า

งานดูแล คือ กิจกรรมและความสัมพันธ์ที่ประกันความยั่งยืนและคุณภาพชีวิต โดยงานดูแลสามารถเป็นได้ทั้ง **ทางตรงและทางอ้อม** ทั้งแบบไม่ได้รับค่าตอบแทนและแบบที่ต้องจ่ายเงิน: โดย

- งานดูแลโดยตรง เป็นกิจกรรมการดูแลส่วนบุคคล บางครั้งเรียกว่าการดูแลแบบ “เลี้ยงดู” หรือ “เชิงสัมพันธ์” เช่น การเลี้ยงดูผู้ที่มีอ่อนป่วย การตรวจสุขภาพ หรือการสอนเด็กเล็กหรือวัยรุ่น
- งานดูแลทางอ้อม : กิจกรรมที่ไม่เผชิญหน้ากัน แต่มี เจือปนไขเบื้องตันในการดูแลส่วนบุคคล เช่น การทำความสะอาดและการทำอาหาร
- งานดูแลไม่ได้รับค่าจ้าง : กิจกรรมที่กระทำโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน
- พนักงานดูแลโดยได้รับค่าจ้าง หรือคนทำงานดูแล : คือคนที่ทำงานดูแลโดยได้รับค่าจ้างหรือหาผลกำไร นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการดูแลทางอ้อมด้วย

ดังนั้นคนทำงานบ้านจึงหมายรวมถึงผู้ดูแลที่ให้การดูแลโดยตรงหรือโดยอ้อม (หรือทั้งสองอย่าง) ในครัวเรือน

เศรษฐกิจการดูแล

➤ เศรษฐกิจการดูแลประกอบด้วยคนงานทุกคนใน ภาคการศึกษา สาธารณสุข และงานสังคมสงเคราะห์ ลูกจ้างทำงานบ้าน และบุคคลที่ทำงานดูแลโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เศรษฐกิจการดูแลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการทำงานที่มีคุณค่า

➤ เศรษฐกิจการดูแลเป็น แหล่งการจ้างงานหลัก โดยทั่วโลก มี ผู้ดูแลประมาณ 215 ล้านคนในภาคการดูแล และในจำนวนนี้เป็นแรงงานทำงานบ้าน 70.1 ล้านคน เมื่อมีการเพิ่มพนักงานที่สนับสนุนข้อกำหนดการดูแล จำนวนพนักงานดูแลทั่วโลกจะสูงถึง 381 ล้านคน หรือร้อยละ 11.5 ของการจ้างงานทั่วโลก

➤ ทารกแรกเกิด จะได้รับการดูแลโดย 1) รัฐ 2) ภาคเอกชน 3) ภาคที่ไม่แสวงหาผลกำไร และ 4) ครั้วเรือน

- คำจำกัดความ ที่จะนำเสนอและจะมีการหารือในการประชุม ILC เดือนมิถุนายน 2024 คือ

งานดูแลที่ได้รับค่าจ้างจะดำเนินการทับซ้อนกับ ระบบสุขภาพ สังคม และระบบการศึกษา และ อาจจัดให้มีในพื้นที่ต่างๆ เช่นในโรงพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแลระยะยาว โรงเรียน ชุมชน สถานที่ทำงานและ ครั้วเรือนส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย อาชีพที่หลากหลาย เช่น พยาบาล แพทย์ นักจิตวิทยา คนดูแลเด็ก นักการศึกษาปฐมวัย ครู ลูกจ้างทำงานในบ้าน พนักงานดูแลและช่วยเหลือส่วนบุคคล ผู้ดูแลระยะยาว นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ซึ่งอาจรวมถึงงานของผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการดูแลทางอ้อมของภาคการดูแล เช่น พนักงานโรงอาหารในโรงพยาบาล

- ความหมายของงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าจ้าง คือบุคคลใน " งานบริการ การผลิตที่ใช้เอง โดยบุคคลในวัยทำงานทุกคนที่ทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้บริการสำหรับการใช้งานขั้นสุดท้ายของตนเองในช่วงระยะเวลาสั้น โดยที่: กิจกรรมใดๆ นั้น" หมายถึง งานที่กระทำร่วมกันเป็นเวลา อย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง

ความท้าทายในการเข้าถึงบริการดูแล และนโยบายการลาพัก ของลูกจ้างทำงานบ้าน

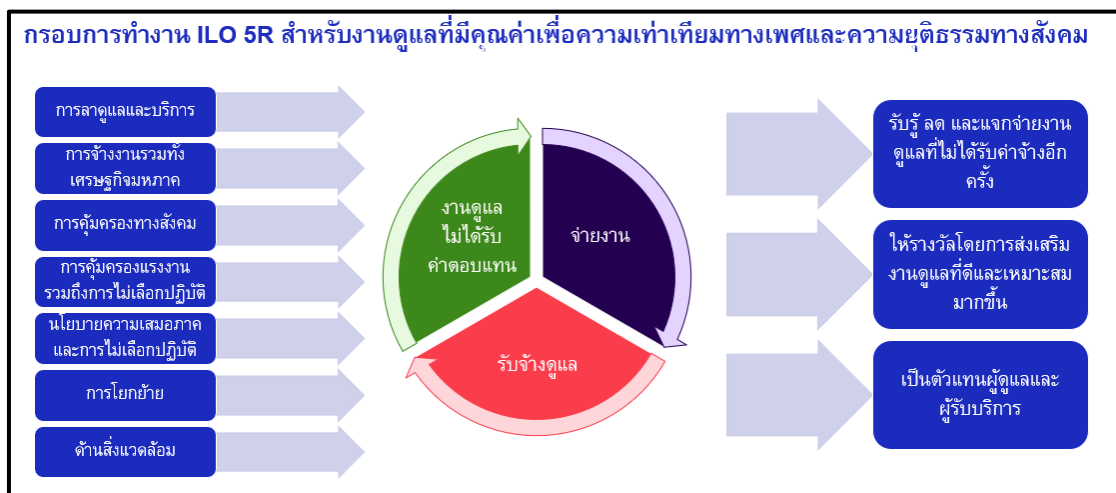
- ลูกจ้างทำงานบ้านมักไม่สามารถเข้าถึง สิทธิแรงงานและการคุ้มครองทางสังคม และ ยังขาดการเข้าถึง สิทธิในการดูแลและบริการสำหรับตนเอง และครอบครัว
- ช่องว่างเหล่านี้ส่งผลกระทบเป็นพิเศษต่อลูกจ้างทำงานบ้านที่ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติหลายรูปแบบ (เช่น สถานะการย้ายถิ่น เชื้อชาติหรือชนพื้นเมือง มารดาเลี้ยงเดี่ยว)
- ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมทำงานดูแลโดยไม่ได้รับค่าจ้างมากกว่า ผู้หญิงที่ร่ำรวยกว่าซึ่งสามารถ เข้าถึงบริการดูแลทดแทนได้
- ผู้หญิงมากกว่าครึ่งหนึ่งยังคงไม่ได้รับสิทธิประโยชน์เงินสดสำหรับการคลอดบุตร ทั้ง ในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ รวมถึงคนงานในภาคเกษตรกรรม ลูกจ้างทำงานบ้าน

และเจ้าหน้าที่ดูแลในชุมชนจำนวนมากหรือทั้งหมด

แม้ว่างานดูแลบางงานจะได้รับค่าตอบแทนสูง แต่แรงงานจำนวนมากรวมทั้งลูกจ้างทำงานบ้าน มีลักษณะพิเศษคือได้รับค่าจ้างต่ำและเป็นไปแบบยืดหยุ่น

- ผู้หญิง ลูกจ้างงานทำงานบ้านได้รับค่าจ้างครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.1) ของค่าจ้างรายเดือนโดยเฉลี่ยของพนักงานคนอื่นๆ ในขณะที่พยาบาลและผดุงครรภ์จำนวน 34 จาก 49 ประเทศ ได้รับค่าจ้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยสำหรับคนงานที่มีทักษะสูงใน
- ร้อยละ 20 ของคนงานที่ทำงานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ทั่วโลก ทำงานภายใต้เงื่อนไขที่ไม่เป็นทางการ โดยตัวเลขนี้อยู่ระหว่างร้อยละ 10.4 ในประเทศที่มีรายได้สูง และร้อยละ 30.5 ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง องค์การแรงงานระหว่างประเทศประมาณการว่าร้อยละ 81.2 ของแรงงาน ทำงานบ้าน เป็นการจ้างงานนอกระบบซึ่งมากกว่าแรงงานที่ไม่เป็นทางการของพนักงานถึง 2 เท่า
- เนื่องจากลูกจ้างทำงานบ้านถูกกีดกันจากการเป็นแรงงานและการคุ้มครองทางสังคมในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาเป็นแรงงานข้ามชาติ พวกเขาจึงไม่ได้รับการคุ้มครอง เรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน รวมถึงสุขภาพอนามัยความปลอดภัยในการทำงาน แรงงานบังคับ และแรงงานเด็ก

กรอบการทำงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ใช้ 5R สำหรับงานดูแลที่มีคุณค่าเพื่อความเท่าเทียมทางเพศและความยุติธรรมทางสังคม

- การยอมรับ (Recognize) การลดภาระ (Reduce) และการกระจาย (Redistribute) งานดูแลที่ไม่ได้รับค่าจ้าง
- การให้รางวัลหรือการตอบแทนโดยส่งเสริมให้งานดูแลเป็นงานที่มีคุณค่า (Decent Work)
- มีตัวแทน (Represent) ของคนทำงานดูแลและผู้รับบริการ

1.2 ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาและนำไปปฏิบัติ

โดย Yuki Otsuji (ILO-ASTRAV-ผู้เชี่ยวชาญด้านลูกจ้างจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงประเทศไทย)

จะนำเสนอย่อ ๆ ถึงบทบาทของ ASTRAV ที่ทำงานร่วมกับองค์กรแรงงาน ซึ่งจะเป็นคนที่เข้าไปในการประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ วันนี้เป็นโอกาสอันดีที่จะมีตัวแทนคนไทยและผู้แทนในสหภาพแรงงานในเวทีการหารือ จะได้มีการนำเสนอเนื้อหาของพวกเราเข้าไปสู่เวทีระดับสากล เราจะสะท้อนอย่างไรไปถึงผู้กำหนดนโยบายระดับประเทศและนานาชาติ งานพวกเราเป็นงานที่ผู้หญิงทำเป็นส่วนใหญ่ แต่ในเวทีระดับโลกตัวแทนกลับมีแต่ผู้ชายซึ่งตลกมาก

พรุ่งนี้กระทรวงแรงงานไทยจะนำเสนอสิ่งที่พวกเราเข้าไปประชุมใน ILC ครั้งนี้ และ ILO จะเข้าร่วมในวันพรุ่งนี้ด้วย และจะนำข้อเสนอของพวกเรา ไปสื่อสารกับกระทรวงแรงงานให้ เพื่อให้เสียงพวกเราสะท้อนไปถึงระดับโลก โดยอยากให้พวกเราโฟกัสกับคำว่า งานที่มีคุณค่า เพราะใน ILC มีกลุ่มนายจ้างมาประชุมด้วย และพวกนายจ้างมีมุมมองต่องานดูแลไม่เหมือนกับพวกเรา

สิ่งที่สำคัญคือพวกเราควรมีและสร้างนิยามที่ชัดเจน เราจะได้ใช้สำหรับถกแถลงระหว่างแรงงานและนายจ้างได้ โดยเฉพาะกลุ่มนายจ้างระดับสากล เค้าน่าจะไม่อยากให้นิยามเกิดขึ้นเพราะมันจะสร้างความลำบากกับเขา การที่มีผู้แทนจากสหภาพวันนี้เป็นเรื่องที่ดีมาก ๆ พวกเค้าจะได้เข้าใจประเด็นพวกนี้ได้ดีมาก

งานที่มีคุณค่า (Decent Work) และสภาวะงานที่มีคุณค่า (Decent Work Conditions) แตกต่างกันอย่างไร ปกติเค้าจะใช้ปนกันนะ 2 คำนี้ แต่ สภาวะงานที่มีคุณค่า กลุ่มนายจ้างชอบคำนี้ แต่สำหรับพวกเรา งานที่มีคุณค่าจะดีกว่า งานที่มีคุณค่ามันครอบคลุมกว้างกว่า เช่น สวัสดิภาพ และ คุณภาพชีวิต

Decent work (งานที่มีคุณค่า) ดูเป็นคำที่มีน้ำหนักและน่าใช้กว่าสำหรับฉัน

Background paper ใช้ Care giver-ผู้ดูแล และ Care worker-คนทำงานดูแล ดังนั้นพวกคุณก็คุยเรื่องนี้ในวงสนทนาด้วยก็ได้

Care giver งานแตกต่างกับ Care worker นะ Care giver เนี่ยเป็นอาสาสมัคร ไปทำงานแต่ละที่ในชุมชน ลูกจ้างทำงานบ้าน- DW เป็นงานที่ใช้ทักษะตามแต่นายจ้างจะต้องการ เลยพูดตรงนี้ยาก แต่ก็ดีที่วันนี้จะได้มาคุยเพื่อหาตรงกลางกัน

ต้องคุยเรื่องนิยามคำว่า Decent work ให้เข้าใจตรงกัน Rebecca นิยามให้ว่า มันคือ กรอบที่จะทำให้งานของคุณเหมาะสมและมีคุณค่า ทั้งค่าจ้างและชั่วโมงและทุกสิ่ง เราต้องการกรอบทั้งหมดนั้น อย่าแยกมันออกแล้วค่อย ๆ ให้ เพราะเราคือแรงงาน

ผู้ดูแล-CG เนี่ยใช้กันของไทย แต่ในสากล เค้าน่าจะไม่นับว่า CG คือ คนงาน-Worker งานที่มีคุณค่าต้องมีสิทธิขั้นพื้นฐาน มีความก้าวหน้าทางการงาน มีการเจรจาต่อรอง และมีหลักประกันทางสังคม

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม

มาลี : care workers และ care giver มีความแตกต่างกันในการทำงาน ลูกจ้างทำงานบ้านไม่ได้ใช้ความรู้ในการสมัครเข้าทำงาน แต่ใช้ประสบการณ์ ใช้ทักษะ

งานที่มีคุณค่า หมายถึงงานที่ตอบสนองความต้องการของเรา ให้คุณค่า ได้รับความคุ้มครอง สวัสดิการ ให้ได้
มาตรฐานตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

จำปา : บางทีเรารู้สึกว่าเราทำงานที่มีคุณค่าเราทำงานบ้านนายจ้าง ทำงานมา31ปี มีหลายบ้านที่เราเลี้ยงลูกของ
นายจ้างผ่านมือเรา เรารู้สึกน้อยใจที่สังคมไม่ได้คิดว่าเป็นงานที่มีคุณค่า ช่วยรับรองว่าเราเป็นลูกจ้าง พอสังคมเป็น
แบบนี้ทำให้เราท้อแท้

มาลี : การเลี้ยงลูกเขาหมายถึงว่าเราได้รับความไว้วางใจจากนายจ้าง ไม่ใช่แค่เลี้ยงน้องเราต้องทำความสะอาดทั้งบ้าน

กัญญาภา : Decent work หมายถึงงานที่มีคุณค่า เรามีประสบการณ์ เราก็คือต้องการความเท่าเทียม ความมั่นคงทาง
สังคม ถ้าได้รับการยอมรับเราจะภูมิใจ เพราะเรามีความสามารถรอบด้าน

ไอริน : เราไม่ได้รับความเคารพจากเจ้านาย ไม่ได้รับการยอมรับเทียบเท่าพยาบาลทั้งที่ทำงานดูแล ทำให้มีความตึง
เครียด

อ.บุญสม : คำว่า Decent Work หลายคนยังเข้าใจไม่ตรงกัน อยากให้เห็นคุณค่าของงานที่ทำ หรือบางคนอาจมอง
ว่าควรได้รับการดูแลอย่างไร อาจจะเป็นสิ่งที่ต้องมานั่งคุยกัน

Fish: Decent work หมายถึง เงื่อนไข สภาพงาน สภาพการทำงาน 8 ชั่วโมง ลูกจ้างทำงานบ้านต่อสูมาเป็นเวลานาน
เพื่อให้ได้รับการยอมรับ และมีนิยามตามกฎหมายไทย ทุกคนคือคนทำงานและควรได้รับตามสิทธิคนทำงาน

สมาพันธ์สมานฉันท์แรงงานไทย :

ทุกวันที่ 7 ตุลาคม เราจัดงานกันทุกปี งานที่สามารถตอบสนองความต้องการและวิถีชีวิตของมนุษย์ มีสิทธิเสรีภาพ
ได้รับการยอมรับ ครอบครัวมีความมั่นคง มีการพัฒนา และมีความเท่าเทียมทางเพศ สมาพันธ์สมานฉันท์แรงงานไทย
จัดตั้งสหภาพลูกจ้างของรัฐแห่งประเทศไทย โดยไม่ใช่คำว่าแรงงาน หลังจากตั้งสหภาพให้เขาได้ความเป็นอยู่ของเขาก็
ดีขึ้น

ทุกอาชีพมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกประเทศให้การยอมรับ decent work ครอบคลุมทุกอาชีพ มีความภูมิใจใน
ตัวเอง ไม่แบ่งแยกใครต่ำใครสูง อยากให้คนที่ทำงานบ้าน มีความภูมิใจในงานของตนเอง

1. 3. แรงงานทำงานบ้านและเศรษฐกิจด้านงานดูแลในทวีปเอเชีย

โดย Fish Ip ผู้ประสานงานภูมิภาคเอเชียของสมาพันธ์แรงงานทำงานบ้านสากล

สมาพันธ์แรงงานทำงานบ้านสากลมีสมาชิก 88 องค์กร จาก 68 ประเทศ ใน 7 ภูมิภาค ครอบคลุมสมาชิก 670,000 คน สมาพันธ์ฯ ได้ศึกษานโยบายด้านการดูแล ใน 8 ประเทศ ได้แก่ เกาหลีใต้ บังกลาเทศ ฮองกง ไต้หวัน ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สำหรับภาพรวมด้านนโยบายในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยจะมีประชากรเป็นคนที่อายุเกิน 65% ในปี 2570 จำนวนมากซึ่งหมายความว่าจะมีอุปสงค์ในงานดูแลเยอะมาก ๆ แต่เมื่อหันมาดูงานบริการดูแลผู้สูงอายุกลับพบว่า บ้านพักคนชราของรัฐมีแค่ 25 แห่ง และมีคนชราที่ขึ้นทะเบียนในสังกัดสำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นพักอาศัยเพียง 910 ราย ในขณะที่สถานสงเคราะห์คนชราในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียง 1,286 คน พักอาศัย ผู้หญิงในประเทศไทยใช้เวลาเฉลี่ย 4 ชั่วโมงต่อวันในการทำงานดูแลโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งค่าตัวงานที่ไม่ได้รับค่าจ้างนี้คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 52. ของ GDP ในประเทศ

มีบ้านพักคนชราที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนประมาณ 800 แห่ง ราคามาตรฐานในการให้บริการ คือ 30,000 - 50,000 บาทต่อเดือน ซึ่งยากที่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยจะเข้าถึงได้ มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ราว 1 ล้านคน แต่ละคนรับผิดชอบเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุราว 60-80 คน และมีอาสาสมัครบริการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังที่บ้านจำนวน 51,000 คน รับผิดชอบผู้สูงอายุประมาณ 800,000 คน สำหรับผู้สูงอายุและต้องการการดูแลขั้นสูงและใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมงก็ต้องหาคนดูแลจากบริการของภาคเอกชน ซึ่งชนชั้นรากหญ้าที่จะเข้าถึงการดูแลที่ต้องจ่ายเงินแบบนี้ก็คงเป็นไปได้ยากมาก

กรณีของ อสม.ไม่แน่ใจว่าในประเทศไทยมีกฎหมายใหม่ แต่ในฟิลิปปินส์มีกฎหมายเกี่ยวกับอาสาสมัคร แต่ค่าตอบแทนที่ได้ก็ไม่ได้เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต และอาสาสมัคร เหล่านี้ก็ไม่ถือว่าเป็นแรงงาน จึงไม่ได้รับสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ

เรื่องการดูแลเด็ก มีศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กเล็กที่จดทะเบียนในประเทศไทยโดยได้รับทุนสนับสนุนจากภาครัฐในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 20,407 แห่ง ในปี พ.ศ. 2544 มีชั้นเด็กก่อนวัยเรียนที่รัฐสนับสนุนจำนวน 67,200 ห้อง จากโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท 29,410 แห่ง 10% ของผู้หญิงทำงานที่มีรายได้สูงบอกว่า พวกเขาพึ่งพาสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในขณะที่มีเพียง 1% ของผู้หญิงทำงานที่มีรายได้น้อยเข้าถึงสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนนี้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง 63% ของเด็กในกรุงเทพฯ ได้เข้าสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ส่วนเด็กในต่างจังหวัดได้เข้าเพียง 31 %

กรณีผู้พิการ มีบ้านพักสำหรับผู้พิการ เพียง 10 หลังในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีงานบริการการดูแลอีกหลายด้านที่ไม่เพียงพอ เช่น

- โรงพยาบาลไม่ได้สนับสนุนคนพิการ พอออกจากโรงพยาบาลก็ขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะช่วยเหลือ
- ระบบสุขภาพในเมืองขาดระบบการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ (PHC) และถูกครอบงำโดยคลินิกและโรงพยาบาลเอกชน
- บ้านพักคนชราเอกชนรองรับผู้ป่วยได้แค่แห่งละ 30 เตียง

- ศูนย์เลี้ยงเด็กที่ได้รับทุนสนับสนุนจากภาครัฐ มีอัตราส่วนครูต่อเด็กอยู่ที่ 1:20
- ศูนย์ดูแลเด็กเอกชนแพงมาก คนรายได้น้อยไม่สามารถจ่ายได้
- ผู้ใหญ่ที่พิการมีความสามารถในการหารายได้น้อย ไม่สามารถจ่ายค่าบริการดูแลแบบมีค่าจ้างได้

ผู้ทำงานดูแล - กรณีลูกจ้างทำงานบ้าน ที่ได้รับค่าจ้าง

ในปี 2565 องค์การแรงงานระหว่างประเทศประมาณการว่าประเทศไทยมีแรงงานทำงานบ้านประมาณ 289,760 - 1.4 ล้านคน เป็นแรงงานไทย และ จำนวนแรงงานทำงานบ้านคิดเป็นร้อยละ 1.6 ของจำนวนแรงงานที่ได้รับค่าจ้าง โดยสำนักงานประกันสังคมประมาณการว่ามีครัวเรือน 1,220, 000 แห่งจ้างลูกจ้างทำงานบ้าน และจากจำนวนแรงงานทำงานบ้านข้ามชาติในประเทศไทยทั้งสิ้น 127,015 คน เป็นผู้หญิงถึงร้อยละ 84 แรงงานทำงานบ้านได้รับการคุ้มครองอย่างจำกัดภายใต้กฎหมายแรงงานไทย ทั้ง ค่าแรงขั้นต่ำ, กฎระเบียบด้านชั่วโมงการทำงาน ค่าล่วงเวลา วันหยุด วันลา และสวัสดิการการคลอดบุตร

ภาพรวมของความต้องการด้านงานดูแล

บังคลาเทศและฟิลิปปินส์มีเด็กเกิดเยอะมาก ส่วนอีก หกประเทศมีคนสูงวัยเยอะ ส่วนอินโดนีเซียคนที่สูงอายุและยากจนมากมีจำนวนเยอะ ทุกประเทศมีข้อมูลคนพิการน้อยมาก จะเห็นเลยว่าอนาคต ทิศทางของแรงงานประเทศไหนจะย้ายไปที่ประเทศไหนบ้าง

นโยบายด้านงานดูแลของประเทศต่าง ๆ

- ในฟิลิปปินส์ รัฐธรรมนูญกำหนดว่าคนในครอบครัวต้องดูแลคนสูงอายุ
- พรบ. ใน บังคลาเทศบอกให้ลูกดูแลพ่อแม่
- ฮองกงมีเงินช่วยเหลือด้านการครองชีพสำหรับผู้ดูแลครอบครัว
- มาเลเซียมีโครงการประกันสังคมของแม่บ้าน และมีกองทุนการออมเพื่อเกษียณอายุสำหรับผู้หญิง
- เกาหลีใต้มีสิทธิประโยชน์เป็นเงินสดสำหรับผู้ดูแลครอบครัว
- ไต้หวันมีเงินช่วยเหลือสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้พิการในครอบครัว
- ในทุกประเทศ ช่วงเวลาของการลาคลอดบุตรของแม่จะยาวนานกว่าของพ่อมาก
- นโยบายด้านงานดูแลส่วนใหญ่มุ่งไปที่ผู้ดูแลผู้หญิงที่ไม่ได้รับค่าจ้าง

บริการด้านการดูแลที่รัฐจัดหา/ให้ทุนสนับสนุนและที่ใช้ฐานของชุมชนมีไม่เพียงพออย่างมาก

- สถานพยาบาลในมาเลเซียมีบริการด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน (ADL) ครอบคลุมเพียง 0.4% การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนส่วนใหญ่ยังคงพัฒนาและขาดการลงทุนจากภาครัฐ
- น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กอายุ 0-6 ปีในฟิลิปปินส์ ได้ลงทะเบียนรับบริการด้านการดูแลเด็ก ได้เข้าเรียนชั้นอนุบาล หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ในบังกลาเทศ มีศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่ดำเนินการโดยรัฐบาลเพียง 32 แห่งทั่วประเทศ

- โดยทั่วไปในทุกประเทศ ศูนย์ดูแลเด็กที่มีอยู่ ช่วงเวลาให้บริการไม่สะดวกหรือไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งหมดของผู้ปกครองที่ทำงาน
- มีข้อมูลด้านการดูแลผู้พิการอย่างจำกัด

ภาระด้านงานดูแลของแรงงานทำงานบ้าน

- บังกลาเทศ - เป็นประเทศที่มีแรงงานทำงานบ้านให้บริการอย่างน้อย 1.3 ล้านคน
- ใต้หวัน - แรงงานทำงานบ้านต้องแบกรับ อย่างน้อยร้อยละ 30 ของความต้องการการดูแลของประชากร
- มาเลเซีย - จ้างงานแรงงานทำงานบ้านข้ามชาติ (MDW) มากกว่า 90,000 คน และมีที่ไม้ได้จดทะเบียนอีกจำนวนมาก
- อินโดนีเซีย - มีแรงงานทำงานบ้านให้บริการอย่างน้อยใน 4.5 ล้านครัวเรือน

จะเห็นว่าภาระด้านการดูแลตกอยู่ที่แรงงานทำงานบ้าน มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน เราสามารถภูมิใจกับงานพวกนี้ได้ แต่ค่าจ้างช่างต่ำต้อยเหลือเกิน และคนที่ต้องเจอเหตุการณ์แบบนี้ก็เยอะมาก ๆ ด้วยในสังคม จากเห็นว่าแต่ละประเทศมีแรงงานทำงานบ้านเยอะมากแค่ไหน

เมื่อใช้กรอบ 5 R ขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ เราจะพบว่างานบ้าน ไม่ได้รับการยอมรับ (Recognition) ว่าเป็นงานจริงๆ หรือ งานบ้านไม่ได้ถูกยอมรับว่าเป็นงานดูแล

- มาเลเซีย แรงงานทำงานบ้านถูกกีดกันและไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตาม พรบ. การจ้างงานปี 1955
- ฮองกง แรงงานทำงานบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านถูกกีดกันไม่ให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยค่าจ้างขั้นต่ำและกฎหมายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน โครงการบำนาญภาคบังคับจะไม่นับรวมแรงงานทำงานบ้าน แต่จะนับรวมผู้ทำงานดูแลแบบอื่น ๆ
- เกาหลีใต้ การปรับปรุงกฎหมายการจ้างงานของแรงงานทำงานบ้าน ปี 2022 ให้ความคุ้มครองบางด้านกับลูกจ้างทำงานบ้านที่จ้างโดยองค์กรที่ให้บริการทำงานบ้าน
- ฟิลิปปินส์ - ร้อยละ 8 ของแรงงานทำงานบ้าน 1.4 ล้านคนไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมใดๆ เลย
- เกือบทุกประเทศไม่ยอมรับทักษะและประสบการณ์ของลูกจ้างทำงานบ้าน ยกเว้นใต้หวัน ที่ลูกจ้างทำงานบ้านข้ามชาติที่ทำงานเกิน 6 ปี จะได้รับการยอมรับว่าเป็นแรงงานที่มีทักษะระดับกลาง

การขาดการลด (Reduction) และการกระจาย (Redistribution) ภาระด้านการดูแล

- ลูกจ้างทำงานบ้านไม่มีสัญญาจ้างงาน
- แรงงานทำงานบ้านข้ามชาติที่มีสัญญาจ้างงาน แต่เงื่อนไขในสัญญาก็ยังไม่เทียบเท่าแรงงานปกติ
- ไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับสภาพการทำงานขั้นต่ำ เช่น ชั่วโมงการทำงาน
- บังกลาเทศ - แรงงานทำงานบ้านทำงาน 79 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

- อินโดนีเซีย - ร้อยละ 63 ของแรงงานทำงานบ้านทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์

การขาดผลตอบแทน (Reward) ต่อคุณค่าของงานบ้าน

- ฟิลิปปินส์ - กฎหมาย Kasambahay ที่ประกาศใช้ในปี 2013 รับรองอย่างเป็นทางการว่างานบ้านคืองาน แต่มีค่าแรงขั้นต่ำเพียง 6,000 เปโซฟิลิปปินส์ต่อเดือนใน NCR
- มาเลเซีย - แรงงานทำงานบ้านไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการจ้างงานปี 1955
- เกาหลีใต้ - แรงงานทำงานบ้านที่ได้รับการว่าจ้างในแต่ละครัวเรือนไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการปรับปรุงการจ้างงานของแรงงานทำงานบ้าน
- อินโดนีเซีย - (กฎกระทรวง) ฉบับที่ 2 ประจำปี 2015 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านไม่ได้กำหนดชั่วโมงการทำงาน ค่าล่วงเวลา และอื่น ๆ

การขาดการเป็นตัวแทน (Representation) ในประเด็นที่เกี่ยวกับงานดูแล

- รัฐบาลแทบไม่เคยหรือไม่เคยปรึกษากับสหภาพแรงงานทำงานบ้าน (DWU) และตัวแทนในการพูดคุยเรื่องนโยบายด้านงานดูแลเลย
- ไม่มีสิทธิเสรีภาพในการสมาคม
- ไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับสภาพการทำงานขั้นต่ำ เช่น ชั่วโมงการทำงาน

ข้อเรียกร้องที่แรงงานทำงานบ้านในฐานะผู้ทำงานดูแลต้องการ

- กฎหมายคุ้มครองค่าจ้าง
- ให้อยอมรับว่างานบ้านคืองานดูแล
- มีวันหยุดและวันหยุดประจำสัปดาห์
- การคุ้มครองทางสังคมซึ่งรวมถึงสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการคลอดบุตร
- มีกฎระเบียบเรื่องชั่วโมงการทำงาน
- การเป็นตัวแทนของแรงงานทำงานบ้านในประเด็นที่เกี่ยวกับงานดูแล

2. การประชุมกลุ่มย่อย

ที่ประชุมแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 5 กลุ่มเพื่ออภิปรายและตอบคำถาม 15 ข้อในภาคผนวก และนำข้อเสนอที่ได้มาพูดคุยในกลุ่มใหญ่ โดยในกลุ่มใหญ่ได้สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

1. ต้องการให้สังคมและรัฐบาลยอมรับว่า “งานดูแล คือ งาน” และได้รับสิทธิสวัสดิการเหมือนแรงงานกลุ่มอื่น ๆ
2. ลดชั่วโมงการทำงาน และให้มีเวลาพักมากขึ้น
3. ให้มีประกันสังคมถ้วนหน้าแก่คนทำงานดูแลที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้รับค่าตอบแทน เพื่อสร้างหลักประกันทางสังคมและครอบคลุมคนทำงานดูแลทุกคน
4. รมรณรงค์ให้เกิดการแบ่งงานกันทำระหว่างชายหญิง
5. เปิดให้มีการฝึกอบรมและมีใบประกาศนียบัตรรับรองหรือใบประกอบวิชาชีพ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่คนทำงานดูแล
6. รับรองอนุสัญญา 87, 98 เพื่อส่งเสริมการรวมตัวและการเจรจาต่อรอง
7. จัดสวัสดิการที่ถ้วนหน้า เท่าเทียมและทั่วถึง
8. คนทำงานดูแลที่ได้รับค่าจ้าง ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และจำเป็นต้องมีสัญญาจ้างที่ชัดเจน
9. ให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนทำงานดูแล
10. ให้รัฐจัดสรรงบประมาณสำหรับคนทำงานดูแลและทำให้งานดูแลเป็นวาระแห่งชาติ
11. ขยายบริการของภาครัฐด้านการดูแลที่ครอบคลุม และส่งเสริมงานดูแลของภาคเอกชน
12. รมรณรงค์ให้งานดูแลเป็นที่รู้จักของคนในสังคมวงกว้าง
13. รัฐต้องเพิ่มสถานพยาบาล เพื่อการรักษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพแก่แรงงานข้ามชาติ

ภาคผนวก

ผลการประชุมกลุ่มย่อย

1. กลุ่มออส. อสม. และบ้านเด็ก

ผู้เข้าร่วมอภิปรายประกอบด้วย : อาสาสมัครสาธารณสุข ในกรุงเทพฯ (ออส.) 2 คน, อาสาสมัครสาธารณสุขจากต่างจังหวัด (อสม.) 1 คน และผู้ดูแลเด็กจากศูนย์เด็กเล็ก 2 คน และตัวแทนจากสมาพันธ์แรงงานอกระบบ 2 คน รวมทั้งหมด 7 คน

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
1. รัฐยอมรับว่างานดูแลเป็นงานหรือไม่	ไม่ เพราะรัฐมองว่าเป็นงานจิตอาสา	กดดันให้รัฐเห็นคุณค่าของงานดูแล และมีระบบในการดูแลคนทำงานดูแล
2. งานดูแลเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะใหม่	ต้องใช้ทักษะ ความสามารถ ความอดทน	ทำให้ทุกคนมองเห็นและรับรู้ว่าการทำงานดูแลเป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะต่างๆ รวมถึงต้องมีความสามารถและความรักในการทำงาน
3. ใครคือคนทำงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน	จิตอาสา, คนทำงานในบ้าน เช่น แม่ ภรรยา ลูก	รัฐควรทำประกันสังคมแบบถ้วนหน้า ให้สิทธิประโยชน์เหมือนมาตรา 33 (การจ่ายแบบมาตรา 40)
4. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงบริการด้านการดูแลของรัฐ เช่น ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก โรงพยาบาล เพียงพอหรือไม่	ไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับการทำงาน	- รัฐต้องสร้างสถานบริการต่าง ๆ ให้เพียงพอ และกำหนดเงื่อนไขของสถานบริการให้มีความสอดคล้องกับการทำงานของแรงงาน - รัฐต้องเพิ่มค่าตอบแทนให้กลุ่มคนทำงาน
5. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมหรือไม่	เข้าถึงได้การคุ้มครองทางสังคมได้บางส่วน	เพิ่มโอกาส และช่องทางในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมให้แก่คนทำงานดูแล
6. ชั่วโมงการทำงานของคุณยาวนานหรือไม่	มีเวลาการทำงานที่ยาวนาน เช่น คนทำงานในศูนย์เลี้ยงเด็กที่ต้องเข้างานตั้งแต่ตี 5 เพราะพ่อแม่ต้องไปทำงานตั้งแต่ตอนนั้น และดูแลเด็กจนกว่าพ่อแม่จะกลับมารับ	- ให้เวลาพักกับคนทำงานดูแล - รัฐต้องเข้ามาช่วยทำกฎหมายคุ้มครอง

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
	หรือคนทำงานดูแลผู้สูงอายุที่ต้องดูแลจนถึงผู้สูงอายุนอนหลับ	
7. การแบ่งงานภายในบ้าน (งานบ้าน) ระหว่างชายและหญิงในปัจจุบัน จำเป็นต้องปรับหรือไม่	ควรปรับการทำงานภายในบ้าน ระหว่างชายและหญิง เนื่องจากปัจจุบันคนที่ทำงานบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ทั้งที่บางครั้งผู้ชายก็หารายได้ เหมือนกับผู้ชายแต่ยังรับภาระหน้าที่งานบ้านมากกว่า ถึงแม้จะมีบางครอบครัวที่เป็นผู้ชายทำงานบ้านคนเดียว แล้วผู้หญิงทำงานนอกบ้านก็ตาม ซึ่งในการทำงานบ้านทั้งชายและหญิงควรตกลงร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ให้มีความเสมอภาค และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. รัฐมีบทบาทในงานดูแลเพียงพอหรือไม่	ไม่เพียงพอ	<u>รัฐต้องจัดลำดับความสำคัญโดยการทำให้เป็นวาระแห่งชาติ</u>
9. ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายด้านงานดูแลหรือไม่	มีบ้างแต่น้อย	รัฐต้องจัดให้มากขึ้น และทำระบบให้เข้าถึงได้ง่าย โดยเป็นแบบถ้วนหน้า เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับอย่างเท่าเทียมกัน
10. กลุ่มคนทำงานดูแลมีตัวแทนหรือไม่ เช่น สถาบัน สหภาพ องค์กร	ไม่มีตัวแทนของคนทำงานดูแล อย่างเป็นกิจลักษณะ	- รัฐต้องรับรองอนุสัญญา ILO 87, 98 - คนทำงานดูแลต้องรวมกลุ่มกัน ให้ได้มากขึ้น
11. ใครคือคนทำงานดูแลที่ได้รับค่าตอบแทน	ลูกจ้างทำงานบ้าน, อาสาสมัคร สาธารณสุข(อสม., อสส.), ผู้ดูแลเด็ก, Care Giver	<u>ทุกคนที่ทำงานดูแลต้องได้รับสิทธิ และการดูแล อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม</u>
12. คนที่ทำงานดูแลควรได้รับผลตอบแทนอย่างไร	ได้รับสวัสดิการ และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม	- คนทำงานดูแลต้องได้รับ <u>สวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม</u> - รัฐต้อง<u>จัดระบบการทำงานของคนทำงานดูแลให้มีประสิทธิภาพ</u>

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
		ในการดูแลมากขึ้น (ไม่ทำแบบฉาบฉวย)
13. รัฐมีความคุ้มครองทางสังคมให้กับคนทำงานดูแลหรือไม่	มีน้อย ไม่ทั่วถึง ไม่สมดุลกับการทำงาน	จัดสวัสดิการถ้วนหน้า อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
14. ถ้างานดูแลเป็นงานที่ได้รับค่าตอบแทนจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร	- การจ้างงานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ (GDP สูงขึ้น) - คนทำงานดูแลจะทำงานได้น้อยลงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Light workload) - คนถูกดูแลจะได้รับการดูแลที่ดี เนื่องจากคนทำงานดูแลจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น - คนถูกดูแลสามารถไปสร้างเศรษฐกิจได้ต่อไป	- รัฐต้องให้ความสำคัญต่อคนทำงานดูแลและกลุ่มคนที่ถูกดูแลให้เข้าเป็นวาระแห่งชาติ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น - รัฐต้องมองว่างานดูแลเป็นงาน
15. อื่น ๆ	รัฐและคนทำงานต้องเห็นความสำคัญของการทำงานดูแล และรัฐจะต้องเข้ามาดูแลคนทำงานดูแลให้มากขึ้น อย่างทั่วถึง เท่าเทียมและครอบคลุมบนพื้นฐานความเป็นจริง	<u>#งานดูแลต้องเป็นวาระแห่งชาติ</u>

2. กลุ่มแรงงานในระบบ ผู้เข้าร่วมอภิปรายประกอบด้วย สมาชิกสหภาพ จำนวน 3 คน

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
1. รัฐยอมรับว่างานดูแลเป็นงานหรือไม่	เป็นการทำงานให้นายจ้าง	กฎหมายคุ้มครองแรงงาน ต้องเข้าถึง และมีสัญญาในการทำงาน
2. งานดูแลเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะใหม่	ต้องใช้ทักษะ : ต้องมีวิธีการดูแล เป็นกรณีพิเศษ	เปิดอบรมให้ความรู้เฉพาะทาง
3. ใครคือคนทำงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน	หากต้องออกจากงานมาดูแล บุพการีต้องเสียสละในการดูแลโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน	รัฐจะต้องมีค่าตอบแทนเพื่อไม่ให้เกิดภาวะ
4. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงบริการด้านการดูแลของรัฐ เช่น ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก โรงพยาบาล เพียงพอหรือไม่	ไม่เพียงพอ เพราะรัฐไม่ใส่ใจในกลุ่มเปราะบางทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้	รัฐต้องมีงบประมาณที่ชัดเจน ให้เข้าถึงรัฐสวัสดิการต่อคนดูแลทุกกลุ่มอาชีพ
5. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมหรือไม่	เข้าไม่ถึง ทำให้เกิดการขาดสิทธิสวัสดิการที่เคยมี เช่น ม.33	นายจ้างและรัฐ ต้องสร้างหลักประกันในอาชีพนี้ ให้มีงบประมาณช่วยเหลือคนทำงานดูแล
6. ชั่วโมงการทำงานของคุณยาวนานหรือไม่	ชั่วโมงการทำงานยาวนานเกินไป - รัฐและนายจ้างต้องกำหนดกรอบเวลาในการทำงานให้ชัดเจน	รัฐต้องออกกฎหมายการทำงานที่ชัดเจน หากทำงานเกิน 8 ชั่วโมง ต้องได้ค่าล่วงเวลา (OT) และให้มีวันหยุด
7. การแบ่งงานภายในบ้าน (งานบ้าน) ระหว่างชายและหญิงในปัจจุบัน จำเป็นต้องปรับหรือไม่	จำเป็นที่ต้องแบ่งงานหญิง-ชายให้เหมาะสมกับสรีระร่างกายทางกายภาพอย่างเหมาะสม	กำหนดหน้าที่ แบ่งงานที่ชัดเจน และมีความปลอดภัย อาชีวอนามัย ในงานที่ดูแล
8. รัฐมีบทบาทในงานดูแลเพียงพอหรือไม่	ไม่เพียงพอ เพราะรัฐไม่ได้ใส่ใจในการดูแลอาชีพนี้ ไม่มีกลไกในการช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม	รัฐต้องมีงบประมาณตั้งแต่ตั้งครุภัณฑ์ <u>สู่เชิงตะกอน</u> ซึ่งกลุ่มประชากรสามารถเข้าถึงโดยไม่เลือกปฏิบัติ และลดขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน
9. ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายด้านงานดูแลหรือไม่	มีแต่น้อยมาก เพราะรัฐและนายจ้างไม่ค่อยเห็นความสำคัญของอาชีพนี้ และดูถูกอาชีพงานดูแล	นายจ้างและรัฐ ต้องมีการวางแผนอบรมให้ความรู้ โดยให้ความสำคัญในอาชีพนี้มากขึ้น

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
10. กลุ่มคนทำงานดูแลมี ตัวแทนหรือไม่ เช่น สถาบัน สหภาพ องค์กร	มีองค์กร แต่ยังไม่ค่อยอยู่ ยังไม่ทั่วถึง ในการดูแล และยังไม่มีการเจรจา ต่อรอง	ต้องมีการสมาคม ในการเจรจา ต่อรองทางสังคมให้มากขึ้น
11. ใครคือคนทำงานดูแลที่ ได้รับค่าตอบแทน	ลูกจ้าง	- ต้องมีสัญญาจ้าง - กรอบเวลาทำงานที่ชัดเจน - ค่าจ้างที่เป็นธรรม
12. คนที่ทำงานดูแลควรได้รับ ผลตอบแทนอย่างไร	ต้องมีค่าจ้างที่เหมาะสม มีค่า ล่วงเวลา(OT) และต้องเข้าถึงรัฐ สวัสดิการทางสังคม	รัฐต้องออกกฎหมายที่ชัดเจน และ บังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม
13. รัฐมีความคุ้มครองทาง สังคมให้กับคนทำงานดูแล หรือไม่	มีแต่น้อยมาก	รัฐต้องบังคับให้นายจ้างปฏิบัติตาม กฎหมาย
14. ถ้างานดูแลเป็นงานที่ได้รับ ค่าตอบแทนจะส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศอย่างไร	ถ้าค่าจ้างเพียงพอ เหมาะสม ลูกจ้างก็จะสามารถซื้อสินค้า จ่าย ภาษีอากร และทำให้เศรษฐกิจของ ประเทศหมุนเวียน	- รัฐต้องเข้าถึงองค์กร สมาคม ให้เข้าถึงสิทธิการ เจรจาต่อรอง - รัฐต้องรับรองอนุสัญญา ILO 87, 98, 177, 189
15. อื่น ๆ		

3. ลูกจ้างทำงานบ้านไทย ผู้เข้าร่วมอภิปรายประกอบด้วย จำนวน 7 คน

หัวข้อ	ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
1.	รัฐยอมรับว่างานดูแลเป็นงานหรือไม่	รัฐยังไม่ยอมรับ เพราะ รัฐยังไม่ให้ความสำคัญคุ้มครอง ยังไม่มีใบรับรอง สำหรับ DW มีแค่ประสบการณ์ แต่ยังไม่มีความหมายหรือมาตรฐานสากลมารับรอง	รัฐต้องเปลี่ยนทัศนคติในการมองลูกจ้างทำงานบ้าน รัฐต้องมีใบรับรอง หรือการฝึกอบรมต้องมีใบประกาศ ใบรับรอง การอบรมต้องเข้าถึงได้ ไม่ใช่มีงบจำกัดอบรมได้น้อยคน ลูกจ้างทำงานบ้านต้องเข้าถึงสัญญาในการจ้างงาน
2.	งานดูแลเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะใหม่	ทำงานต้องมีทักษะแน่นอนอยู่แล้ว จะทำอะไรก็ต้องมีทักษะ การอุ้ม การกิน การทำอาหาร ทำความสะอาด เด็กแต่ละคนนิสัยแบบไหน ทักษะปฐมพยาบาล การดูแลเด็ก แต่ละช่วงวัย สัตว์เลี้ยงแต่ละประเภท แต่ละพันธุ์ นีมันงานฝีมือ เลยนะ เลี้ยงเด็ก ต้องมีทักษะ เฉพาะและยากมาก ๆ	รัฐช่วยสนับสนุนให้จัดการอบรมที่มีค่าใช้จ่ายคนละครั้งหรือช่วยอุดหนุน ให้ลูกจ้างสามารถเข้าศูนย์ไปฝึกทักษะต่าง ๆ ได้ง่าย ต้องควบคุมมาตรฐานของศูนย์ต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานทั้งค่านายหน้า ค่าฝึกอบรม
3.	ใครคือคนทำงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน	คนในครอบครัว คนที่ลาออกมาดูแลพ่อแม่หรือว่าคนสูงอายุในบ้าน มาดูแลครอบครัว ดูแลเด็ก ๆ งานบ้านที่สามีภรรยาดูแลกัน ลูกจ้างทำงานบ้านที่ต้องกลับมาทำงานบ้านของตัวเอง มีเงินช่วยคนพิการ แต่ไม่มีเงินช่วยคนดูแลคนพิการ	มีค่าตอบแทนให้คนที่ลาออกมาดูแลคนอื่นไม่ให้ขาดรายได้ (เสนอไป 3,000-5000 บาท แต่จริง ๆ ไม่พอหรอกมากกว่านี้คงไม่ได้ 3,000 ยิ่งยากเลย) รัฐต้องมองให้เห็นว่าค่าตอบแทนของพวกเขาเค้าควรได้มากกว่านี้

หัวข้อ	ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
4.	คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงบริการด้านการดูแลของรัฐ เช่น ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก โรงพยาบาล เพียงพอหรือไม่	เข้าไม่ถึงเลย ไม่เพียงพอ แค่คิดจะพาลูกไปศูนย์เด็กเล็กก็ไม่ทันแล้ว เราเข้างานเข้าออกงานดีก็ ศูนย์เปิดปิดไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และตารางงานเลย	เสนอให้เปิดปิดศูนย์เด็กและสวัสดิการอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของแรงงาน อยากให้ขยายเวลาของโรงพยาบาลรัฐ และอนามัยให้เปิดปิดสอดคล้องกับเวลาของแรงงาน อาจมีการเลื่อนเวลา หรือปิดวันธรรมดาเปิดวันเสาร์ อาทิตย์แทน รัฐต้องมีรัฐสวัสดิการที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มทุกอาชีพ เพิ่มจำนวนศูนย์สุขภาพให้เพียงพอ (อาศัยอยู่แถวสีลม ต้องไปคลินิกถึงพระราม 4 คลองเตย)
5.	คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมหรือไม่	เข้าไม่ถึง ไม่มีประกันสังคม ม.33 เข้าไม่ถึงแหล่งทุน บริการขั้นพื้นฐานไม่ครอบคลุม บัตรสวัสดิการแห่งรัฐใช้ได้กับแค่การคมนาคมบางประเภท	ขยายการคุ้มครองโดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ให้อีกกลุ่ม DW ได้เข้าร่วมมาตรา 33 ควรรณรงค์และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง คนดูแลก็เป็นคนเหมือนกัน
6.	ชั่วโมงการทำงานของคุณยาวนานหรือไม่	ชั่วโมงการทำงานไม่สอดคล้องกับการทำงาน เวลาส่วนตัวและรายได้เข้างานเช้า ระหว่างวันว่างก็ไปไหนไม่ได้ รายได้ก็ไม่เพิ่ม อย่างน้อยต้องทำงานกัน 12 ชั่วโมงต่อวัน	รัฐบาลควรประกาศให้มีการทำสัญญาจ้างงาน ควรมีการขึ้นทะเบียนการจ้างงาน รัฐต้องเข้ามาช่วยคุ้มครอง ควรมีเวลาพักให้ รัฐต้องออกกฎหมายที่ชัดเจนและคุยกับนายจ้างก่อน ไม่ใช่ออกมาแล้วบังคับใช้จริงไม่ได้

หัวข้อ	ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
7.	การแบ่งงานภายในบ้าน (งานบ้าน) ระหว่างชายและหญิงในปัจจุบัน จำเป็นต้องปรับหรือไม่	จำเป็นต้องปรับ จะมาโยนให้ผู้หญิงทำอย่างเดียวไม่ได้ ควรปรับออกมาทำงานมีรายได้เหมือนกันแต่ที่บ้านผู้หญิงกลับต้องทำ ผู้ชายดื่มเบียร์กับเพื่อน	ควรมีการแบ่งกันอย่างชัดเจน ตามสรีระและความเหมาะสม ทุกคนในบ้านควรช่วยกัน อย่างน้อยช่วยดูแลตัวเองก็ยิ่งดี ไม่เป็นภาระซึ่งกันและกัน ให้มีความเสมอภาค ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8.	รัฐมีบทบาทในงานดูแลเพียงพอหรือไม่	มีไม่เพียงพอ แค่ว่าดูแลเด็กยังดูแลไม่ได้เลย คนทำงานยังเข้าไม่ถึงบริการ ประชากรแฝงไม่ได้รับการสนับสนุน รัฐควรทำให้เป็นวาระสำคัญแห่งชาติ	ให้มีการลงทะเบียน จะได้มีข้อมูลและการจัดการที่ดีในอนาคตต่อไป รัฐและนายจ้างต้องเห็นความสำคัญของพวกเรา ต้องมีงบประมาณตั้งแต่แรกเกิดจนถึงตายโดยไม่เลือกปฏิบัติ
9.	ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายด้านงานดูแลหรือไม่	มีบ้างแต่คนเข้าไม่ถึง เข้าถึงแค่บางกลุ่ม ยังมีกลุ่มงานดูแลที่ยังตกหล่น ต้องมีนโยบายให้มากขึ้นและทำให้ประชาชนเข้าถึง	รัฐไม่ควรจำกัดหลักเกณฑ์หรือการเข้าถึงนโยบาย ควรทำให้เข้าถึงได้ทุกกลุ่มทุกอาชีพ ควรมีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดี
10.	กลุ่มคนทำงานดูแลมีตัวแทนหรือไม่ เช่น สถาบัน สหภาพองค์กร	ไม่มี ควรจะมี องค์กร เครือข่าย รัฐต้องรับรองอนุสัญญา 87,98 เราต้องรวมกลุ่มกันให้มากกว่านี้	ควรรวมกลุ่มและมีตัวแทนของกลุ่มต่างๆ มาเข้าร่วม ขอสิทธิในการเจรจา
11.	ใครคือคนทำงานดูแลที่ได้รับค่าตอบแทน	ลูกจ้างทำงานบ้าน, หมอ พยาบาล อสม. อสส. แต่อาจได้ค่าตอบแทนไม่เพียงพอ Care giver ผู้ที่ทำการดูแลต้องได้รับการดูแล	ควรได้รับค่าจ้างที่เหมาะสมกับงาน

หัวข้อ	ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
12.	คนที่ทำงานดูแลควรได้รับผลตอบแทนอย่างไร	ควรมีผลตอบแทน โบนัส บำนาญ ยิ่งทำงานนานยิ่งได้มาก	ควรมีเงินสะสมให้ตอนนั้นปลายชีวิต จ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม
13.	รัฐมีความคุ้มครองทางสังคมให้กับคนทำงานดูแลหรือไม่	มีแต่ไม่ครอบคลุม เข้าไม่ถึงทุกกลุ่ม ไม่สมดุลกับการทำงาน ได้น้อย และไม่ทั่วถึง	จัดสวัสดิการถ้วนหน้า เท่าเทียม ทั่วถึง
14.	ถ้างานดูแลเป็นงานที่ได้รับค่าตอบแทนจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร	มีผลอย่างมาก ช่วยผลักดันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เช่น การซื้อ การจ่าย	การจ้างงานสูงขึ้น GDP ก็เติบโตขึ้น ได้รับการดูแลดีก็ออกไปสร้างเศรษฐกิจที่ดี ถ้าหลังบ้านดี คนในบ้านก็ดี
15.	อื่น ๆ		อยากให้เจ้านายมองเห็นคุณค่าและ เข้าอกเข้าใจ อยากให้ทุกคนยอมรับและ เพิ่มความตระหนักในงานดูแล งานดูแล คืองาน เป็นคนทำงานเหมือนกัน

4. กลุ่มลูกจ้างทำงานบ้านข้ามชาติในประเทศไทยจำนวน 7 คน

ข้อ	คำถาม	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
1	รัฐยอมรับว่างานดูแลเป็นงานหรือไม่	ยังไม่ยอมรับว่างานดูแลเป็นงาน เพราะไม่มีกฎหมายคุ้มครอง	ให้รัฐยอมรับว่างานดูแล คือ งาน และให้มีกฎหมาย คุ้มครอง รวมถึงมีสวัสดิการ ให้กับคนทำงาน
2	งานดูแลเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะไหม	ต้องใช้ทักษะ	-รัฐบาลควรจัดอบรมให้ คนทำงาน -รัฐต้องยอมรับคนทำงานที่มี ประสบการณ์เป็นคนที่มี ทักษะ
3	ใครคือคนทำงานดูแลที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน	สมาชิกในครอบครัว	รับควรมีค่าตอบแทนให้ คนทำงานดูแลด้วย

ข้อ	คำถาม	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
4	คุณ(คนทำงานดูแล) เข้าถึงการบริการด้านการดูแลของรัฐ เช่น ศูนย์(รับเลี้ยงเด็ก โรงพยาบาล เพียงพอหรือไม่	สำหรับแรงงานข้ามชาติการบริการด้านการดูแลของรัฐไม่เพียงพอ เช่น กรณี โรงพยาบาล สำหรับทำบัตรประกันสุขภาพตามข้อกำหนดของรัฐยังมีเพียงแค่ 9 รพ. ในพื้นที่ กรุงเทพฯ	รัฐควรจัดสรรดูแลเรื่องการบริการด้านการดูแลให้มีปริมาณมากขึ้นและต้องมีคุณภาพเช่นเดียวกัน
5	คุณ (คนทำงาน) เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมหรือไม่	สำหรับลูกจ้างทำงานบ้านยังเข้าไม่ถึง และไม่มีสิทธิเข้าประกันสังคม	ลูกจ้างทำงานบ้านต้องการเข้าประกันสังคม ม.33
6	ชั่วโมงการทำงานของคุณยาวนานหรือไม่	ปัจจุบันมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวมาก	แม้ลูกจ้างทำงานบ้านจะได้รับ การคุ้มครองตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 15 (กระทรวงแรงงาน) ที่ออกมาแทนกฎหมายฉบับที่ 14 แล้วนั้น แต่ต้องการให้รัฐบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ให้เกิดขึ้นจริง รวมถึงบังคับให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายด้วยเช่นกัน
7	การแบ่งงานภายในบ้าน (งานบ้าน) ระหว่างชายและหญิงในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับหรือไม่	มีความจำเป็นที่ต้องปรับใช้อย่างมาก เพราะไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็สามารถทำงานบ้านได้เช่นเดียวกัน	สร้างความตระหนักแก่สังคมในเรื่องความเท่าเทียม การแบ่งงานกันทำของหญิง-ชาย
8	รัฐมีบทบาทในงานดูแลเพียงพอหรือไม่	ยังไม่มีบทบาทที่เพียงพอในเรื่องงานดูแล เช่น ศูนย์เด็กฯ การให้สวัสดิการคนทำงาน	ตามข้อเสนอข้อที่ 3 และข้อที่ 4
9	ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายด้านงานดูแลหรือไม่	รัฐมีนโยบายด้านงานดูแลที่ชัดเจนสำหรับแรงงานในระบบ แต่สำหรับแรงงานนอกระบบ เช่น ลูกจ้างทำงาน คนดูแล ผู้สูงอายุในครอบครัว ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน	รัฐควรออกนโยบายเรื่องงานดูแลสำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบให้มีความชัดเจน

ข้อ	คำถาม	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
10	กลุ่มคนทำงานดูแลมีตัวแทนหรือไม่ เช่น สถาบัน สหภาพองค์กร	ปัจจุบันเรามีตัวแทน มีการรวมตัวเป็นเครือข่าย แต่รัฐก็ยังไม่ยอมรับพวกเรา	รัฐควรออก/แก้ไขกฎหมายหรือนโยบาย ให้กลุ่มคนทำงานดูแลสามารถจัดตั้งกลุ่มได้
11	ใครคือคนทำงานดูแลที่ได้รับค่าตอบแทน	ลูกจ้างทำงานบ้าน เจ้าหน้าที่ศูนย์เลี้ยงเด็ก /ดูแลผู้สูงอายุ อสม. อสส	รัฐควรจัดสวัสดิการให้คนทำงานดูแลที่อยู่นอกระบบให้ได้รับสวัสดิการเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ
12	คนที่ทำงานดูแลควรได้รับค่าตอบแทนอย่างไร	ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องค่าตอบแทนขั้นต่ำ โดยเฉพาะคนทำงานดูแลที่อยู่ในชุมชน เช่น อสม. อสส	รัฐควรจัดสรรค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่พวกเขา
13	รัฐมีความคุ้มครองทางสังคมให้กับคนทำงานดูแลหรือไม่	ปัจจุบันยังไม่มีการคุ้มครองทางสังคมแก่คนทำงานดูแลอย่างเพียงพอ	ลูกจ้างทำงานควรได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกับแรงงานในระบบอย่างน้อยให้ลูกจ้างทำงานบ้านเข้ากองทุนประกันสังคมมาตรา 33
14	ถ้างานดูแลเป็นงานที่ได้รับค่าตอบแทนจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร	ในกรณีที่งานดูแลได้รับค่าตอบแทนก็จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เช่น -กรณีลูกจ้างทำงานซึ่งทำงานดูแลบ้าน เลี้ยงเด็ก ดูแลผู้สูงอายุ เลี้ยงสัตว์ ฯ ให้กับนายจ้างส่งผลให้นายจ้างสามารถออกไปทำงานหารายได้ และในขณะที่เดียวกับลูกจ้างทำงานบ้านเมื่อได้รับเงินเดือนก็จะส่งเงินกลับไปยังบ้านต่างจังหวัด / ต่างประเทศ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้และมีเงินสำหรับเลี้ยงดูครอบครัว - กรณีคนดูแลเลี้ยงเด็ก	รัฐควรทำให้งานดูแลทุกประเภทมีค่าตอบแทนและสวัสดิการ

ข้อ	คำถาม	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
		หรือดูแลผู้สูงอายุ หากรัฐบาล จ่ายค่าตอบแทนก็ทำให้พวกเขา สามารถเลี้ยงดูเด็ก/ ผู้สูงอายุ ได้ อย่างมีคุณภาพ	
15	อื่นๆ	สำหรับลูกจ้างทำงานบ้านข้าม ชาติมองว่าตัวเองก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่เสียภาษี(ทางอ้อม) ให้กับ ประเทศไทย เช่น ขึ้นรถเมล์ ซื้อ สินค้าตามห้าง ซื้ออาหาร เสื้อผ้า	รัฐควรมีสวัสดิการ หรือ มาตรการให้คนกลุ่มนี้

5. กลุ่มผสมระหว่างลูกจ้างทำงานบ้านไทยและลูกจ้างทำงานบ้านข้ามชาติ จำนวน 6 คน

เป็นแรงงานไทย 3 คนแรงงานข้ามชาติ 3 คน

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
1. รัฐยอมรับว่างานดูแลเป็น งานหรือไม่	ไม่ได้รับการยอมรับ เพราะถูกมอง ว่าเป็นงานอิสระ และไม่สามารถ เข้าสู่ประกันสังคมได้	รัฐต้องให้การคุ้มครองกับแรงงาน ทุกประเภท โดยไม่เลือกปฏิบัติ
2. งานดูแลเป็นงานที่ต้องใช้ ทักษะใหม่	ใช้ทักษะ ทั้งในการดูแลเด็กให้มี คุณภาพซึ่งต้องอาศัยทักษะพิเศษ รวมถึงต้องมีการฝึกอบรมก่อนการ ทำงาน	1) รัฐควรสนับสนุนการ ฝึกอบรม 2) มีการปรับค่าตอบแทน ตามใบรับรองทักษะ
3. ใครคือคนทำงานดูแลที่ ไม่ได้รับค่าตอบแทน	แม่ ลูก (ผู้ที่เป็นผู้หญิง)	ได้รับค่าตอบแทนขั้นต่ำจากรัฐ (กรณีที่คนดูแลต้องออกจากงาน)
4. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงบริการด้านการดูแล ของรัฐ เช่น ศูนย์รับเลี้ยง เด็ก โรงพยาบาล เพียงพอ หรือไม่	ไม่เพียงพอ เนื่องจากมีสิทธิการ รักษาอยู่ไกล(ต่างจังหวัด) ค่ารักษา แพง และเข้าไม่ถึงบริการ(เวลา เปิด-ปิด)	ไม่ควรจำกัดพื้นที่ในการใช้สิทธิการ รักษา
5. คุณ (คนทำงานดูแล) เข้าถึงการคุ้มครองทาง สังคมหรือไม่	ไม่ได้รับ เพราะรัฐไม่ให้คุณค่า คนทำงานดูแลเทียบเท่ากัน	เข้าถึงและได้รับอย่างเท่าเทียมทุก อาชีพ

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
6. ชั่วโมงการทำงานของคุณยาวนานหรือไม่	ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานเกิน 8 ชั่วโมง	รัฐต้องเข้ามาดูแล และจัดการอย่างจริงจัง (ต้องมีกฎหมายควบคุมและบังคับใช้)
7. การแบ่งงานภายในบ้าน (งานบ้าน) ระหว่างชายและหญิงในปัจจุบัน จำเป็นต้องปรับหรือไม่	จำเป็นต้องปรับ	1) ปรับทัศนคติของผู้ชายในเรื่องการทำงานบ้าน 2) ส่งเสริมวันหยุดให้กับผู้ชาย เช่น วันลาคลอด เพื่อให้สามีสามารถช่วยดูแลภรรยาได้
8. รัฐมีบทบาทในงานดูแลเพียงพอหรือไม่	ไม่พอ เนื่องจาก 1) รัฐมีนโยบายในการดูแลคนรากหญ้าน้อย 2) คนทำงานดูแลไม่ทราบเรื่องกฎหมาย/สิทธิ และไม่มีเส้นสายที่จะทำให้เกิดการใช้บริการได้ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการเข้ารับบริการ	รัฐต้องมีเงื่อนไขที่สอดคล้องกับแต่ละอาชีพ เพื่อให้แต่ละอาชีพสามารถเข้าถึงได้ง่าย
9. ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายด้านงานดูแลหรือไม่	มีแต่ยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุม	ปรับนโยบายให้สอดคล้องและเหมาะสม และทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงส่วนที่เกี่ยวข้องให้การทำงานคุ้มครองอย่างครอบคลุม
10. กลุ่มคนทำงานดูแลมีตัวแทนหรือไม่ เช่น สถาบัน สหภาพ องค์กร	มีตัวแทน แต่ยังไม่ทำงานร่วมกัน	รัฐต้องส่งเสริมให้ภาคีต่าง ๆ ได้รวมตัวกันได้โดยไม่ติดเงื่อนไขใดๆ
11. ใครคือคนทำงานดูแลที่ได้รับค่าตอบแทน	ลูกจ้างทำงานบ้าน	งานดูแลต้องมีการยอมรับจากภาครัฐ และเข้าถึงสวัสดิการและรายได้
12. คนที่ทำงานดูแลควรได้รับผลตอบแทนอย่างไร	ได้รับค่าตอบแทนในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	ควรได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น ตามภาระงานที่ได้รับ ทักษะฝีมือ และต้องมีสวัสดิการ

ประเด็น	คำอธิบาย	ข้อเสนอแนะ
13. รัฐมีความคุ้มครองทางสังคมให้กับคนทำงานดูแลหรือไม่	ไม่มี เพราะรัฐไม่ได้มองว่าคนทำงานดูแลเทียบเท่ากับคนทำงานที่มีใบรับรองวิชาชีพ	มีการอบรม และใบรับรองวิชาชีพของคนทำงานดูแล
14. ถ้างานดูแลเป็นงานที่ได้รับค่าตอบแทนจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร	ตัวเลขคนตงงานน้องลงส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น	รัฐต้องทำให้งานดูแลเป็นงานเหมือนอาชีพอื่นๆ
15. อื่น ๆ	-	-

https://docs.google.com/presentation/d/1g1rbt4E45uAjmlkLCIY6La0JGuGTtbCS/edit?usp=drive_link&oid=100449485330485336842&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/presentation/d/1tzUkDLyze9x-epCnBAWGrIT_h5E5rVbE/edit?usp=drive_link&oid=100449485330485336842&rtpof=true&sd=true

